

Oht ja kirjeldus

Võimalikud tagajärjed

ÜLEUJUTUS Eriti kõrge jõe- või mereveetase. Üle Kroonlinna nulli: • Pärnus 170 cm • Haapsalus 140 cm • Narva-Jõesuus 160 cm • Tallinnas 120 cm • Kuressaares 150 cm	• vesi tungib majja • üleujutus elukoha ümbruses (ei pääse sõidukiga ligi ega ka ära)
---	---

SUUR TUUL, MARU, ORKAAN, ÄIKE • tuule kiirus 30 m/s ja üle selle või illiti 35 m/s ja üle selle	• murduvad suured puud või kistakse juurtega välja • hoonetel suured purustused
---	---

TUGEV LUMESADU, TUISK • tugev lumesadu, sajuhulk 20 mm ja üle selle 12 tunni või lühema aja vältel	• lumevangi jäämine • liikluskastistused või liikluse seiskumine, piiratud nähtavuse tõttu liiklusõnnetused
--	---

TUGEV VIHMASADU • sajuhulk 30 mm 1 tunni või lühema aja vältel (paduvihm) või sajuhulk 50 mm ja üle selle 12 tunni või lühema aja vältel	• teede, tänavate ärauhumimine • liiklusseisakuid • vesi võib tungida keldritesse ja tunnelitesse
--	---

PIKALT KUUM VÕI KÜLM ILM • kõva pakase (-32 °C) või suure kuumuse (33 °C) püsimine 5 või enama päeva vältel, suur äikeseoht	• oht inimeste tervisele ja elule • kommunikatsiooniliinide katkemised
---	--

OHTLIK JÄIDE • jäite diameeter 20 mm ja üle selle	• kommunikatsiooniliinide purunemine jäite raskuse all • liiklusõnnetused libeduse tõttu
---	--

JÄÄ, PURIKATE JA SULALUME LADESTUMINE	• kommunikatsiooniliinide purunemine ladestuse raskuse all • liiklusõnnetused libeduse tõttu • jääpurikad on oht inimestele ja varale
--	---

METSATULEKAHJU, RABAPÖLENG • erakordselt suur tuleoht, metsade tuleohtlikkuse indeksi tõus üle 7000	• suure ulatusega metsatulekahjud • soode (eriti kuivendatud) põlengud
---	--

Mida saan teha ennetavalt kõikide ohtudega seoses?

- kontrolli üle oma varud: söök, jook ja esmatarbed (vt eraldi soovituslik nimekiri)
- vaheta naabritega telefoninumbriid
- kaardista võimalikud abistajad (vt eraldi abistav nimekiri)
- koosta evakueerimisplaan
- selgita välja kogunemiskoht (sugulased, tuttavad jt), kuhu saab minna evakueerumise korral
- mõtle läbi, kuidas saad hakkama olukorras, kui kaovad elutähtsad teenused (vt eraldi tabel)
- ära sõida auto kütusepaaki kunagi päris tühjaks
- mõtle ka koduloomade joogi- ja toiduvarule

Mida saan teha ennetavalt?

- uuri, millise veetaseme korral sinu majapidamine on ohus
- hangi võimalikult täpne ilmaprognoos ning ole hästi informeeritud veetaseme muutumisest

- lahtiste esemete kinnitamine (juhtida sellele ka naabrite tähelepanu)
- katuste tormikindluse tõstmine
- varu joogivett, toitu, patareisid ja autokütust
- võimalusel viia elektrikaablid maa alla

- lumekoristustehnika kaardistus
- liiva hankimise võimalused (liivakastid majade juurde vms)
- raja spetsiaalne koht lume ladustamiseks
- operatiivsõidukile ligipääsu tagamine

- uuri, millise veetaseme korral sinu majapidamine on ohus
- varu joogivett, toitu, patareisid ja autokütust
- hangi võimalikult täpne ilmaprognoos ning ole hästi informeeritud veetaseme muutumisest

- tihendage ukсед
- torustike külmumisohu vältimiseks mässige torud lisaisolatsiooniga (nt kaltsudega)
- õlita välisustel ukseelukud
- Pikalt kuum:
 - varuge koju ventilaator
 - paiguta majapidamises olev kütus jms kõige jahedamasse kohta

- libedatõrjeks vajaliku inventari varumine (nt karjäärist liivavaru/ kergkruusa toomine majapidamisse ja autosse)
- treppide libedatõrje
- kettide varumine autoratastele
- varu jalanõu külge kinnitatavad libisemiskaitseid

- ehituskonstruksioonide kontroll ja tugevdamine
- regulaarne katuste puhastamine (lehtedest jm)

- ehitamisel või renoveerimisel tuleb kasutada tulekindlaid materjale
- kiviaiad pakuvad maa- ja pinnatule eest head kaitset
- tiigid, välibasseinid ja suure pindalaga hoovid loovad turvalisema ala, kuid veendu väikelaste ohutuses!
- elektrijuhtmete paigaldamine maa alla

Mida saan teha talgutel?

- veetõkete ehitamine (kasutades liivakotte, sõrestikke jne), et kaitsta veetõusu eest oma majapidamist
- kõrgusmärke rajamine randa/ kaldale
- kraavide puhastamine

- ohtlike puude kaardistamine ja eemaldamine
- lahtiste esemete kinnitamine
- piksevaru rajamine

- kraavide puhastamine
- liiva ladustamiseks kastide ehitamine ja liiva varumine

- veetõkete ehitamine (kasutades liivakotte, sõrestikke jne), et kaitsta veetõusu eest oma majapidamist

- torustiku mässimine lisaisolatsiooniga

- liiva ja/või kergkruusa varumine

- ehituskonstruksioonide kontroll ja tugevdamine
- jääpurikate eemaldamise lihtsustamine (redeli või vastava vahendi meisterdamine)
- katuste puhastamine (lehtedest jm)

- sihtide rajamine
- veevõtukohtade rajamine ning olemasolevate veevõtukohtade korrastamine
- metsaaluste koristamine prahist (eriti klaasikildudest, mis võivad päikese käes tulekahju tekitada)

Mida saan teha hädaolukorras kõikide ohtudega seoses?

- lülita sisse Vikerraadio, Raadio 4 või ETV, et olla kursis värseima infoga
- käitu vastavalt edastatud juhiste: evakueeru või püsi kodus
- proovi saada kontakti võimalike abivajajatega (eakad, lapsed, erivajadustega inimesed)
- maha langenud elektriliinidest või neile kukkunud puudest teavita rikketelefonil 1343
- inimvigastuste ja otsest ohtu põhjustavate purustuste korral helista 112

Mida saan teha hädaolukorras?

- kui avastad, et veetase tõuseb ohtlikult kiiresti, teavita sellest naabreid, kohalikku omavalitsust ja päästeasutust
- sulge kanalisatsioonitorude ning kraani äravoolutorude avad puupunnidega
- ühenda lahti kanalisatsiooni juhitud vihmaveetorud
- vii kodune vara ja saastumist põhjustavad kemikaalid võimaliku uputuse piirkonnas maapinnast kõrgemale
- ole valmis evakueeruma
- kui vesi tungib hoonesse, tagane teisele korrusele, põõningule või katusele ning võta kaasa hädaolukorraks vajalik: telefon, tekid, toit ja puhas joogivesi
- vahetu ohu korral lülita maja elektrivõrgust välja

- veendu, et õues olevad lahtised ja kergesti lenduvad esemed on hoolikalt kinnitatud, kergemad asjad vii ära siseruumidesse
- sulge korralikult kõik aknad, luugid ja ukсед
- pargi sõiduk võimalikult lagedale alale, eemale puudest jt murduda või lenduda võivatest esemetest ning katkeda võivatest elektriliinidest
- äikese korral lülita välja koduelektroonika, eemalda antennikaabel televiisorist, ära kasuta rääkimiseks tavatelefon, väldi kraanide kasutamist
- võimalusel väldi väljas liikumist, jälgi, kus on koduloomad

- kui saad, jää tuppa
- õueminekuks riietudes arvesta, et tuul teeb ilma veel külmemaks; tuulise ilmaga pane selga rohkem riideid
- kui saad, ära sõida autoga, eriti kõrvalteedel, kuid hädavajaliku sõidu korral võta kaasa laetud mobiiltelefon, lumelabidas, soojad riided ning soe jook

- sulge kanalisatsioonitorude ning kraani äravoolutorude avad puupunnidega
- ühenda lahti kanalisatsiooni juhitud vihmaveetorud
- vii kodune vara ja saastumist põhjustavad kemikaalid võimaliku uputuse piirkonnas maapinnast kõrgemale
- ole valmis evakueeruma
- kui vesi tungib hoonesse, tagane teisele korrusele, põõningule või katusele ning võta kaasa hädaolukorraks vajalik: telefon, tekid, toit ja puhas joogivesi
- vahetu ohu korral lülita maja elektrivõrgust välja
- tähistä ohtlikud kohad (nt kivid) helkurvarrastega, et vältida operatiivmasinate otsaõitu

- Pikalt külm:**
- tarbi kütet ökonoomselt
 - temperatuuri langemisel sulge kasutuses mitteolevad ruumid, aga nii, et torud ei külmuks
 - torustike külmumisohu vältimiseks mässä torud lisaisolatsiooniga
 - võimalusel jäta vesi kraanis nirisema, sest voolav vesi takistab jäätumist torudes
 - jälgi, et toiduvarud sahvris ja keldris ära ei külmu
 - õlita ukseelukud
- Pikalt kuum:**
- käi võimalusel suplemas
 - väldi päikse käes viibimist, joo palju

- vii ära süttimisohhtlikud esemed (aiamööbel, aiatelgid, küttepuid jms) või kata korralikult kinni (võimalusel kasta kaetud kohad märjaks)
- sule aknad ja ukсед ning ventilatsiooniseadmed (vähenda tuuletõmmet majas)
- sule kõik gaasiseadmed (soovitavalt peaventil)
- suurema ohu korral valmistu evakuatsiooniks, väärtesemete (mis ei karda vett) päästmiseks kasuta ämbreid, vanne või basseine (et vältida esemete kokkupuutumist veega, kasuta veekindlaid hermeetilisi kotte – uputa raskusega).

ELUTÄHTSATE TEENUSTE KATKESTUSED

Mõtle läbi, millest sõltud ja kuidas olla paremini valmis. Mida ennetavalt teha, et elutähtsate teenuste katkemisel saaksid võimalikult tavapärase elu jätkata.

Elektrivarustus

- elektrigeneraator majapidamises
- akupank
- alternatiivne küttesüsteem, kui muidu on küte seotud elektriga - nt gaasikamin, pääkesepaneelid
- veevarud, kui vett pumpab kaevust
- elektripump ja/või vāntkaevu võimaluse loomine

Sularaha ringlus

- sularahavaru majapidamises

Kaugküte

- alternatiivne küttesüsteem - nt elektriradiaator

Gaasivarustus

- alternatiivne küttesüsteem - nt elektriradiaator
- alternatiivne toiduvalmistamise võimalus - elektripliit, puupliit

Veevarustus ja kanalisatsioon

- veevarud majapidamises
- võimalusel kuivkäimla rajamine
- vihmavee kogumise mahutid
- kaevu korrastamine
- allika puhastamine ja ligipääsu tagamine

Telefoni- ja/või andmesidevõrk

- kokkulepitud kohtumispaik kõige lähedasematega
- patareidel või vāndaga töötava raadio olemasolu, et saada operatiivset infot raadio vahendusel

SOOVITUSLIK VARUDE NIMEKIRI

Joogivesi

- kolm liitrit ööpäevas inimese kohta (organismi veevajadus on 28-35 ml kehakaalu kilogrammi kohta)
- veevajadus sõltub vanusest, töö ja tegevuse iseloomust, tervislikust seisundist, ilmast, suurenenud higistamisest (kuum ilm, raske kehaline töö)

Täiskasvanute toiduks on soovitatav varuda

- erinevaid konserve (kala- ja lihakonservid, segukonservid, kaunviljakonservid)
- pakisupid ja püreepulbrid, samuti helbed, mida on kerge valmistada
- valmis makaroni-, köögivilja-, teravilja- või kaunviljarooq lihaga (toode tarbitav kuumutatuna või kuumutamata)
- teraviljatooted (kuivikleivad, soolase või

- neutraalse maitsega küpsised)
- süsivesikuterikkad tooted (magusad küpsised, karamell, konserveeritud puuviljad, kuivatatud puuviljad, halvaa, kondenspiim)

Väikelaste toiduks on soovitatav varuda

- rinnapiimaasendaja pulber (jātkupiimapulber), mis katab terve ja kuue kuu vanuse imiku päevase piimavajaduse (üks liiter ööpäevas)
- teraviljatooted, mida on kerge valmistada
- püreepulbrid ja helbed, mida on kerge valmistada
- valmis roog väikelastele lihaga (toode tarbitav kuumutatuna või kuumutamata)
- lisanduva teraviljatootena põhiroale neutraalse maitsega küpsised

- süsivesikuterikkad tooted (magusad küpsised, kohvikoor, kondenspiim, marmelaad), mis ei sisalda säilitusaineid ja muud väikelastele sobimatut
- vajalik koguses pakendatud nõuetekohast vett

Esmatarbed majapidamises

- taskulamp ja varupatareid (valgusallikas)
- esmaabitarbed ja sulle olulised ravimid
- patareide või aku pealt töötav raadio
- akupank mobiilsete seadmete laadimiseks
- küünlad ja tikud
- vee puhastustabletid või kaasaskantav veefilter
- niisked hügieenilapid
- sularaha

KAARDISTA OLULISED KONTAKTID LÄHIKONNAS

Mõtle läbi, kes lähikonnas saavad vajadusel aidata:	Nimed	Kontaktid (võimalusel nii mobiil- kui lauatelefon)
nõu ja jõuga (varude täiendamine, raskete asjade tõstmine, parandustööd vms)		
arstiabi		
esmaabi		
lumesahk (kinnituisanud tee)		
mootorsaag (langenud puud)		
operatiivne info (nt külvanam, majanaaber)		
muu (vastavalt sinu, pere ja kogukonna vajadustele)		
Kes võivad ise tõenäoliselt abi vajada:		

KODUKANDI OHTUDE KAARDISTAMISE ABIVAHEND

ehk kuidas mina, mu pere ja kogukond saame loodusõnnetusteks paremini valmis olla

Allikas: Päästeamet
Teostus: Teeme Ära talgupäeva meeskond
Graafika: Agur Paesild | info-design.ee
Lisainfo: www.rescue.ee, www.teemeara.ee või küsi päästeala infotelefonilt 1524

